

Muzej grada Zagreba

Knjižnica

Opatička ulica 20

10000 Zagreb

UR. BROJ: INT-495-ABS/25

Zagreb, 28. veljače 2025.

Strateške smjernice za izgradnju i upravljanje fondom Knjižnice Muzeja grada Zagreba

SADRŽAJ

1.	NAMJENA.....	3
2.	OPĆA POLAZIŠTA – MISIJA I SVRHA KNJIŽNICE MGZ-a.....	3
	Svrha i ciljevi nabave knjižnične građe i informacijskih izvora	4
3.	ZBIRKE KNJIŽNICE MGZ-a.....	4
4.	IZGRADNJA FONDA.....	6
	Vrste građe i informacijskih izvora	6
	Načini nabave (stjecanja) građe i informacijskih izvora	7
	Kriteriji nabave građe i informacijskih izvora	8
	Čimbenici koji utječu na prioritete u nabavi knjižnične građe i informacijskih izvora	10
5.	ODRŽAVANJE KNJIŽNIČNOG FONDA	10
	Uvrštavanje građe u knjižnični fond	10
	Revizija fonda i izlučivanje / otpis građe koja se malo koristi, uništene i oštećene građe, zastarjele i nerelevantne građe	11
	Postupci s darovanom građom.....	12
	Postupci s građom koja nije imovina Knjižnice.....	12
6.	KORIŠTENJE KNJIŽNIČNOG FONDA.....	13
7.	VREDNOVANJE KNJIŽNIČNOG FONDA.....	13
8.	ZAKLJUČAK.....	14
9.	IZVORI	14

Na temelju članka 9., stavka 3. i članka 23. Standarda za specijalne knjižnice (NN 103/2021), po utvrđenju Knjižničnog odbora, voditeljica Knjižnice Muzeja grada Zagreba (dalje: Knjižnica) predlaže, a ravnateljica prihvaća

STRATEŠKE SMJERNICE ZA IZGRADNJU I UPRAVLJANJE FONDOM KNJIŽNICE MUZEJA GRADA ZAGREBA

1. NAMJENA

Pisanim Strateškim smjernicama za izgradnju i upravljanje fondom Knjižnice Muzeja grada Zagreba utvrđuje se svrha, opseg i sadržaj knjižničnog fonda te oblici nabave knjižnične građe i izgradnja knjižničnih zbirki. Strateške smjernice služe kao temelj za planiranu, stručnu i transparentnu izgradnju knjižničnih zbirki i pružanje drugih izvora informacija.

Strateške smjernice za izgradnju i upravljanje fondom Knjižnice Muzeja grada Zagreba izrađene su u skladu s osnovnom djelatnošću, poslanjem i vizijom Muzeja grada Zagreba (dalje:MGZ) i Statutom MGZ-a te načelima IFLA-inog Etičkog kodeksa za knjižničare i druge informacijske djelatnike.

2. OPĆA POLAZIŠTA – MISIJA I SVRHA KNJIŽNICE MGZ-a

Knjižnica je specijalna knjižnica koja djeluje u sastavu Stručno-znanstvene jedinice MGZ-a. Knjižnica je utemeljena 1926. zaslugom tadašnjeg ravnatelja MGZ-a Gjura Szabe, koji je uvidio potrebu za sustavnom nabavom stručne literature pa je započeo prikupljanje knjižnične građe. Knjiga inventara knjižnice vodi se od 1943. godine.

Knjižnica je upisana u Upisnik knjižnica u Republici Hrvatskoj kao specijalna knjižnica pod oznakom K-1651.

Knjižnica nastoji pratiti razvoj knjižničarske struke i informacijske tehnologije te se ukorak s društvenim promjenama prilagođavati istraživačkim, obrazovnim i kreativnim potrebama svojih korisnika. Nastoji podržavati osnovne djelatnosti i poslanje MGZ-a koje se temelji na poticanju interesa za Zagreb, predstavljanju osobitosti i ključnih točaka razvoja grada kroz raznovrsnost sadržaja i načina njihove interpretacije i prezentacije, u skladu s očekivanjima i potrebama suvremenoga društva. Svojim radom i izgradnjom specijaliziranoga knjižničnog fonda nastoji ostvariti interes trajnog očuvanja i popularizacije zagrebačke kulturne baštine i

širenja znanja o gradu Zagrebu, aktivno se povezujući s drugim stručno-znanstvenim jedinicama MGZ-a, sa srodnim ustanovama i s drugim organizacijama.

Izborom djela i unikatnih ili rijetkih publikacija te drugih izvora informacija knjižnica podupire rad matične ustanove, predstavlja temelj za pregledno ili produbljeno proučavanje i istraživanje, primarno povijesti Zagreba te omogućuje komparativni pristup.

Knjižnica kontinuirano prati i nabavlja knjižničnu građu; provodi stručnu obradu knjižnične građe prema stručnim standardima što uključuje izradu informacijskih pomagala; pruža usluge korištenja knjižnične građe; planira i koordinira digitalizaciju knjižnične građe; usmjerava i podučava korisnike pri izboru i korištenju knjižnične građe, informacijskih pomagala i online izvora; vodi dokumentaciju i prikuplja statističke podatke o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i o korištenju usluga knjižnice te provodi i druge poslove sukladno Zakonu o knjižnicama i knjižničarskoj djelatnosti te drugim propisima.

Svrha i ciljevi nabave knjižnične građe i informacijskih izvora

Kontinuirana izgradnja i razvoj knjižničnog fonda te osiguranje drugih informacijskih izvora temeljne su zadaće knjižnice, jer su preduvjet za ostvarenje njezine misije i vrlo važan dio njezina održivog razvoja.

Specijalna muzejska knjižnica nabavlja knjižničnu građu i informacijske izvore s ciljem izgradnje temeljnoga knjižničnog fonda iz područja nadležnosti matične ustanove – osobitosti i ključnih točaka razvoja grada Zagreba.

Svrhe i ciljevi nabave knjižnične građe i informacijskih izvora su:

- poduprijeti planiranje i provedbu programa i projekata MGZ-a
- kratkoročno i dugoročno poduprijeti rad MGZ-a
- omogućiti dugoročno proučavanje područja za koje je MGZ nadležan
- ponuditi i omogućiti pristup knjižničnoj građi i informacijskim izvorima unutarnjim korisnicima (djelatnicima MGZ-a) i drugim (vanjskim) korisnicima

3. ZBIRKE KNJIŽNICE MGZ-a

Knjižnični fond ustrojen je u nekoliko zbirki, koje su uglavnom formirane prema vrstama i oblicima građe koje okupljaju:

Zbirka monografija (knjiga)

Zbirka sadržava publikacije s područja povijesti (kulturna, politička, društvena, gospodarska, vojna, usmena povijest), povijesti umjetnosti, arheologije, etnologije i kulturne antropologije, svih područja umjetnosti, muzeologije, muzeografije, zaštite muzejskih predmeta, muzejske edukacije, te u manjoj mjeri i drugih znanstvenih

disciplina i područja ljudskog djelovanja. U zbirci su zastupljena manjom mjerom i književna i publicistička djela. Najveći broj publikacija odnosi se tematski na grad Zagreb i teme za koje je MGZ nadležan, u svim aspektima. Obuhvaća različite monografije, priručnike, zbornike radova, studije, zbirke eseja, različite vodiče, spomenice, književna i publicistička djela i dr.

Zbirka muzejskih kataloga

Zbirka sadrži kataloge stalnih i povremenih muzejskih izložaba, vodiče kroz izložbe, muzejske edukativne publikacije i druga muzejska izdanja. Najveći broj jedinica su izdanja hrvatskih muzeja, no zbirka obuhvaća i zamjetan broj inozemnih muzejskih publikacija. Zbirka se oblikuje na temelju načela institucionalne i tematske srodnosti s ciljem komparativnog pregleda.

Zbirka serijskih publikacija

Zbirka obuhvaća časopise, novine i hemeroteku grada Zagreba (izdvojene novinske članke prema tematskom načelu). Većinu zbirke čine stručni i znanstveni časopisi, zatim novine i hemeroteka, a u određenom broju prisutni su časopisi popularne i zabavne tematike. Časopisi u najvećoj mjeri pokrivaju polja povijesti, arheologije, povijesti umjetnosti, muzeologije i ostalih disciplina informacijskih znanosti, zatim etnologije, kazališne i filmske umjetnosti, književnosti, glazbene umjetnosti, primijenjene umjetnosti, sporta, numizmatike. Hemeroteka grada Zagreba je zatvorena cjelina, ne nadopunjuje se novim jedinicama.

Zbirka referentne građe

Zbirka sadrži opće i sadržajno specijalizirane enciklopedije, rječnike i leksikone.

Zbirka rara

Zbirka sadrži vrijednu staru i rijetku građu nastalu do 1850. godine. Temelj zbirke čine knjige zagrebačkih tiskara 18. i 19. st. Dio građe izložen je u stalnom postavu MGZ-a. U zbirku su uvršteni i stari rukopisi te pojedinačni brojevi i svesci serijskih publikacija, a osobito se ističu kalendari. U zbirku se uvrštavaju i rijetka izdanja zagrebačke provenijencije izdana i nakon 1850. godine.

Zbirka sive literature

Zbirka obuhvaća raznovrsnu građu zagrebačke provenijencije, a koja uglavnom nije dostupna uobičajenim kanalima prodaje i raspačavanja. U zbirci se nalaze zapisnici (npr. skupštinski), zaključci, izvještaji (npr. školski, statistički), imenici, planovi (npr. urbanistički), strategije, rukopisna građa i sl.

Zbirka sitnog tiska

Zbirka sadrži: informativne letke, deplijane, višestruke presavitke, brošure, posebne otiske, džepne vodiče, publicirane zemljopisne karte i planove i dr. Budući da je fizičko obilježje (maleni opseg) kriterij za ulazak u zbirku, ovo je zbirka najrazličitijeg sadržaja, vrsta i tema.

Zbirka audio i audio-vizualne građe i elektroničkih publikacija

Opsegom najmanja zbirka koja sadržava audio i audio-vizualnu građu te publikacije objavljene na DVD i CD-ROM-ovima. Radi se o glazbenim ili filmskim izdanjima te multimedijским izdanjima poput vodiča kroz stalne postavе ili tematskim pregledima i monografijama. Zbirka se čuva kao zatvorena cjelina zbog zastarjelog medija objave/pohrane.

Prema tematskom kriteriju vodi se **Bibliografija Zagrabiensia**, a u njoj se evidentiraju i okupljaju sve vrste i oblici knjižnične građe povezani sa Zagrebom, odnosno građa koja svjedoči o prošlosti, kulturi, svakodnevnom životu i općenito o svim aspektima grada Zagreba. Nabavom nove građe, kao i računalnom obradom stare građe bibliografija se neprestano proširuje i nadopunjuje.

4. IZGRADNJA FONDA

Knjižnica redovito nadopunjuje i razvija knjižnični fond.

Pri izgradnji knjižničnog fonda slijede se sljedeća temeljna načela:

- načelo relevantnosti: knjižnične zbirke su sadržajem i opsegom primjerene stručnim, znanstvenim, obrazovnim i informativnim potrebama i zahtjevima djelatnika matične ustanove te ostalih zainteresiranih korisnika Knjižnice MGZ-a.
- načelo sveobuhvatnosti: knjižnične zbirke su što cjelovitije, obuhvaćaju temeljna djela u skladu s kriterijima odabira
- načelo stručnosti: zbirka se formira na temelju objektivnih kriterija koji osiguravaju njezinu uravnoteženost i nepristran odabir knjižnične građe

Vrste građe i informacijskih izvora

Knjižnica MGZ-a prikuplja sljedeće vrste publikacija:

- knjige – stručne i znanstvene publikacije, te manjim dijelom književna i popularna djela. Uglavnom je riječ o izdanjima za odrasle, no knjižnični fond uključuje i obrazovna i književna djela za djecu i mladež koja su vezana uz gore navedena prioritetna područja i zadovoljavaju navedene kriterije.
- muzejske publikacije – katalozi, vodiči i sl.
- serijske publikacije – novine, časopisi, zbornici radova, godišnjaci, novine i sl.
- sitni tisak – brošure, letci, prospekti, presavitci, programi i sl.
- siva literatura – imenici, zapisnici, dnevници, izvještaji i sl.
- rukopisna građa – autografi, strojopisi, računalni ispisi

- audio-vizualna građa i elektronički izvori u fizičkom obliku
- ostale vrste publikacija

U knjižnične zbirke načelno se ne uvrštava zastarjela i sadržajno nebitna građa, iznimno se uvrštava kada se radi o rijetkoj ili važnoj građi, građi zagrebačke provenijencije, građi koja sadržava ex librise ili zapise, potpise i posvete poznatih i zaslužnih Zagrepčana itd.

Osim zbirki građe na fizičkim medijima, knjižnica gradi i **zbirku digitalnih sadržaja**, a sačinjena je od:

- digitalizirana građa
- digitalna građa (e-knjige, e-serijske publikacije, audio i audio-vizualna građa, mrežne stranice i dr.)

Knjižnica sve veću pozornost posvećuje zaštiti kulturne baštine. Sustavno digitalizira knjižničnu građu, s ciljem optimizacije pristupa, omogućavanja korisnicima lakšeg i bržeg pregledavanja sadržaja te sprječavanja oštećenja koja bi mogla nastati pri rukovanju osjetljivom građom. Korisnicima su digitalizirani sadržaji dostupni na mrežnoj stranici **Digitalna zbirka Knjižnice Muzeja grada Zagreba**.

Prilikom digitalizacije, objave i korištenja knjižnične građe, primjenjuju se stručne i tehničke norme, propisi iz područja autorskog i srodnih prava te propisi iz područja zaštite osobnih podataka u skladu s podzakonskim aktom koji uređuje zaštitu, reviziju i otpis knjižnične građe.

Načini nabave (stjecanja) građe i informacijskih izvora

Knjižnica nabavlja građu na više načina:

- kupnja
- dar
- razmjena izdanja MGZ-a sa srodnim ustanovama u zemljama i inozemstvu
- vlastita izdanja (MGZ)
- ugovorni primjerci

Knjižnica **kupuje građu** na hrvatskom i inozemnom tržištu od nakladnika, knjižara, antikvarijata i privatnih dobavljača. Za nabavu građe i izvora informacija prati se hrvatska i inozemna izdavačka djelatnost putem tiskanih ili online kataloga, objavljenih prikaza i izvješća, prezentacija publikacija i dr. Prima želje i prijedloge za kupnju od korisnika.

Dar je važan i specifičan način nabave (stjecanja) građe. Postupak prihvaćanja darova i uvrštenja u knjižnični fond pobliže je opisan u poglavlju Održavanje knjižničnog fonda, u dijelu **Postupci s darovanom građom**.

Razmjena publikacija uspostavljena je s hrvatskim i inozemnim muzejima i srodnim ustanovama. Knjižnica se zalaže za načelo uzajamnosti i načelo relevantnosti razmjene, a koji se temelje na obostranom interesu i međusobno smisljenoj nadopuni zbirki. Širenje muzejskih publikacija pridonosi i prepoznatljivosti MGZ-a te popularizaciji zagrebačke i hrvatske kulturne baštine i povijesti.

U knjižnični fond uvrštavaju se i **publikacije u izdanju MGZ-a** samostalno ili u suradnji s drugim srodnim ustanovama i izdavačima. Uvrštavaju se svi oblici muzejskih publikacija (katalozi, monografije, vodiči, edukativne publikacije, zbornici, časopisi, deplijani, brošure, audio-vizualnu i elektroničku građu i dr.), osim plakata, pozivnica i sličnoga promotivnog materijala.

Knjižnica prima i **ugovorne primjerke** od pojedinaca i organizacija, fizičkih i pravnih osoba, tj. primjerke koji se temeljem ugovora predaju MGZ-u (npr. prilikom objave fotografskih reprodukcija muzejskih predmeta i sl.).

Kriteriji nabave građe i informacijskih izvora

U odnosu na misiju i svrhu knjižnice, definirane su osnovne razine relevantnosti za područja.

Prioritetna područja:

- povijest Zagreba (kulturna, politička, društvena, gospodarska, vojna, usmena povijest)
- arheologija Zagreba
- etnologija i kulturna antropologija Zagreba
- sva područja umjetnosti, povezano sa Zagrebom, odnosno temama za koje je MGZ nadležan
- sport, razonoda, obrt i privreda, svakodnevni život, povezano sa Zagrebom, odnosno temama za koje je MGZ nadležan
- religija, sociologija, psihologija, filozofija i druge humanističke i društvene znanosti, povezano sa Zagrebom, odnosno temama za koje je MGZ nadležan
- književnost i publicistika, povezano sa Zagrebom, odnosno temama za koje je MGZ nadležan
- sve druge znanosti i polja ljudskog djelovanja, povezano sa Zagrebom, odnosno temama za koje je MGZ nadležan

- muzeologija, muzeografija, zaštita muzejskih predmeta, muzejska edukacija i srodne discipline

Srednje prioritetna područja:

- publikacije povezane s užom okolicom Zagreba
- publikacije srodnih ustanova (katalozi izložaba i zbirka, vodiči i dr.) kao komparativna literatura
- temeljna opća i tematski specijalizirana referenta djela
- povijest Hrvatske (kulturna, politička, društvena, gospodarska, vojna, usmena povijest)
- arheologija, etnologija, kulturna antropologija, povijest umjetnosti Hrvatske
- historiografija

Minimalno prioritetna područja:

- povijest drugih gradova, država i naroda, etničkih zajednica
- arheologija, etnologija, kulturna antropologija, povijest umjetnosti drugih gradova, država i naroda/etničkih zajednica
- polja drugih humanističkih i društvenih znanosti, općenito
- književnost stranih autora

Nevažna područja koja općenito nisu uključena u knjižnični fond:

- sve prirodne i tehničke znanosti, izuzev djela iz ovih područja koja se bave Zagrebom, odnosno temama za koje je MGZ nadležan

Kako bi se izborom knjižnične građe i izgradnjom knjižničnog fonda osigurali uvjeti za interdisciplinarno i komparativno proučavanje u kratkom i dugoročnom razdoblju, navedena osnovna shema prioritetnih, srednje prioritetnih i minimalno prioritetnih područja, proširena je sljedećim dodatnim kriterijima:

- povezanost s aktualnim projektima i aktivnostima MGZ-a
- dopunjavanje postojećih zbirki (stvaranje sveobuhvatnih zbirki)
- dostupnost građe u drugim hrvatskim knjižnicama
- dragocjenost i rijetkost
- očuvanost i provenijencija
- opseg građe i raspoloživost prostora u knjižnici (kada je u pitanju mogućnost preuzimanja cijelih zbirki ili veće količine građe)

Uključenost korisnika u nabavu građe i informacijskih izvora

Kako bi knjižnica izgradnjom knjižničnog fonda što bolje zadovoljila znanstvene, obrazovne i druge interese svojih korisnika, oni su aktivno uključeni u proces nabave građe.

Unutarnji korisnici (djelatnici MGZ-a) mogu bilo kad knjižnici predložiti literaturu koja bi im kratkoročno ili dugoročno trebala za muzejski rad. Vanjski korisnici također mogu pisanim putem, telefonom ili osobno dostaviti prijedloge za nabavu građe. Ukoliko prijedlozi zadovoljavaju gore navedene kriterije odabira, pokreće se postupak nabave. Ako knjižnica ne može korisniku osigurati građu, u pravilu će obavijestiti korisnika i preusmjeriti ga na drugi način.

Čimbenici koji utječu na prioritete u nabavi knjižnične građe i informacijskih izvora

Čimbenici koji utječu na prioritete u nabavi knjižnične građe i informacijskih izvora su:

- strateški plan MGZ-a i programski sadržaj, potvrđen godišnjim planom rada MGZ-a
- iznos sredstava namijenjen za nabavu knjižnične građe
- nakladnička proizvodnja novih publikacija u Hrvatskoj i inozemstvu, čime se određuju početne mogućnosti nabave novih proizvoda, tj. nova knjižnična građa
- cjenovna konkurentnost te stupanj dostupnosti građe i pouzdanost dobavljača – knjižnica se u pravilu odlučuje za suradnju s dobavljačem koji omogućuje jeftiniju i/ili bržu dostavu i pokazuje se kao pouzdan partner
- očuvanje građe – u slučaju nabave starije građe knjižnica će u pravilu izabrati dobavljača koji osigurava bolje očuvanu građu, osim ako se razlike u troškovima ne mogu racionalno opravdati
- nepredviđene okolnosti

5. ODRŽAVANJE KNJIŽNIČNOG FONDA

Uvrštavanje građe u knjižnični fond

Knjižnica redovno popunjava knjižnični fond u skladu sa svojom nabavnom politikom, održavajući ga relevantnim i korisnim.

Knjižnične jedinice nabavljaju se kupnjom u jednom primjerku. Iznimno, zbog većeg interesa korisnika, nabavljaju se u maksimalno tri primjerka.

Knjižnične jedinice koje se nabavljaju razmjenom sa srodnim ustanovama, a po prethodnom dogovoru/zahtjevu, nabavljaju se u jednom primjerku. Za publikacije pristigle razmjenom koja nije unaprijed dogovorena, te nisu u skladu s nabavnom politikom, knjižnica zadržava pravo ne uvrstiti ih u knjižnični fond.

Izdanja MGZ-a uvrštavaju se u knjižnični fond u najmanje dva primjerka. U slučaju oštećenja primjeraka izdanja MGZ-a, njihova otuđenja, gubitka i slično, primjerci će se nadomjestiti iz

arhiviranih primjeraka. Osim fizičkog primjerka publikacije, knjižnica prikuplja i čuva digitalne inačice muzejskih publikacija.

Knjižnične jedinice koje se nabavljaju po ugovoru uvrštavaju se u knjižnični fond u jednom primjerku, do maksimalno tri primjerka, ako se radi o građi iz područja koja su od interesa za matičnu ustanovu i često su usko vezana uz tekuće projekte i aktivnosti MGZ-a. U slučaju da publikacija nije u skladu s nabavnom politikom, knjižnica zadržava pravo ne uvrstiti je u knjižnični fond.

Knjižnične jedinice stručno se obrađuju korištenjem knjižničnoga računalnog sustava (inventarizacija, katalogizacija, predmetna i sadržajna obrada).

Stariji fond (sabiran prije 1998. godine kada se započelo s informatizacijom knjižničnoga poslovanja) upisuje se u knjižničnu bazu uvidom u svaku fizičku jedinicu (rekatalogizacija).

Sva računalo obrađena građa dostupna je u online katalogu knjižnice na mrežnim stranicama MGZ-a i Knjižnice.

Revizija fonda i izlučivanje / otpis građe koja se malo koristi, uništene i oštećene građe, zastarjele i nerelevantne građe

Redovnim provođenjem revizije i izlučivanja (otpisa) održava se sadržajna relevantnost i veličina fonda Knjižnice što bitno pridonosi njezinom vrednovanju.

Knjižnica provodi reviziju i otpis knjižnične građe u skladu s podzakonskim aktima koji uređuju zaštitu, reviziju i otpis knjižnične građe te uputama o reviziji i otpisu knjižnične građe koje izrađuje Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.

Od 2024. godine revizija se provodi korištenjem računalne tehnologije (računalna aplikacija uz očitavanje barkodova).

Knjižnica tijekom revizije (ali i bez prethodno provedene revizije, po potrebi, a u svrhu održavanja fonda aktualnim), odvaja za otpis knjižničnu građu po sljedećim kriterijima:

- dotrajalu građu (istrošena uporabom i oštećena građa)
- zastarjelu građu (duplikati, neaktualna te knjižnična građa koja svojim sadržajem ne odgovara tipu knjižnice, nečitljiva elektronička građa na prijenosnim medijima)
- uništenu građu (neupotrebljiva građa uništena elementarnim nepogodama i drugim incidentima, i sl.)
- izgubljenju, otuđenju, nestalu građu
- nevraćenu građu (zaduženja stara preko tri godine)

Postupci s darovanom građom

O ponudi za darovanjem knjižne građe Knjižnici, izvještava se njezin/a voditelj/ica koji/a, nakon uvida u građu koja je predložena za dar i njezin popratni popis, daje mišljenje o prihvatu ponude.

Dar se može prihvatiti u cijelosti, jedan njegov dio ili ne prihvatiti.

U pravilu Knjižnica ne preuzima cjelovite knjižnice na dar, bilo od fizičke ili pravne osobe. Iznimno odluku o prihvatu ili odbijanju dara većeg broja knjižničnih jedinica (poput cjelovitih knjižnica ili dara nekoga od istaknutih muzejskih djelatnika) donosi ravnateljica MGZ-a na temelju mišljenja Knjižničnog odbora.

Dar kao način nabave i darovatelj bilježe se kao napomena u inventarnoj knjizi knjižnice. Za veće cjeline darovane građe izrađuje se Ugovor o darovanju, a manji darovi (do 20 jedinica građe) popraćeni su napomenom o darovanju.

Knjižnica prihvaća na dar samo onu građu koja:

- svojim sadržajem podržava nabavnu politiku knjižnice te interese i potrebe korisničke zajednice, a koje knjižnica nema u svom fondu ili nema u dovoljno primjeraka
- građu koja nije oštećena ili inficirana, osim ako je riječ o iznimno vrijednoj građi

Knjižnica može odbiti dar i u slučaju:

- sumnjivoga vlasništva
- nepostojanja uvjeta za adekvatan fizički smještaj i zaštitu ponuđene građe

Kada u Knjižnicu pristignu darovi bez prethodnoga dogovora i prateće dokumentacije (npr. građa dostavljena poštom, ostavljena u prostoru knjižnice i sl.), knjižnica postaje vlasnikom građe i njome slobodno raspolaže. O njenom uvrštenju u fond odlučuje voditelj/ica Knjižnice. Ako se radi o građi koja ne udovoljava kriterijima za izgradnju fonda Knjižnice, takva se građa ne zaprima u imovinu Knjižnice već se može koristiti u zamjenu knjiga, poklanja se zainteresiranim korisnicima ili zbrinjava na ekološki prihvatljiv način.

Zbog navedenih razloga knjižnica moli sve potencijalne darovatelje da knjižničnu građu ne šalju/uručuju izravno u knjižnicu, već da podatke o građi i podatke o darovatelju prethodno dostave pisanim putem. Na temelju poslanih podataka o građi, knjižnica utvrđuje treba li građu ili ne i o tome obavještava darovatelja.

Postupci s građom koja nije imovina Knjižnice

Osim inventarizirane građe (imovina Knjižnice), knjižnica pohranjuje i stariju, još neinventariziranu građu, koju postupno revidira. Pri odlučivanju hoće li je ili ne stručno

obraditi i uvrstiti u knjižnični fond, vodi računa i o smjernicama, prioritetnim područjima i dodatnim kriterijima navedenim u ovom dokumentu koji vrijede za odabir nove građe.

Knjižnica pohranjuje i višestruke knjižne primjerke (duplikate) koji nisu imovina Knjižnice, a može ih koristiti za:

- dar zainteresiranim pravnim i fizičkim osobama
- zamjenu sa zainteresiranim pravnim i fizičkim osobama
- prigodnu prodaju

Prihod od prodane knjižne građe koja nije imovina Knjižnice je prihod MGZ-a.

Višestruke knjižne primjerke (duplikate) koji nisu imovina Knjižnice, a koji se nisu uspjeli darovati, zamijeniti ili prodati, treba zbrinuti na ekološki prihvatljiv način.

6. KORIŠTENJE KNJIŽNIČNOG FONDA

Knjižnični fond i usluge primarno su namijenjene unutarnjim korisnicima (djelatnicima MGZ-a). Knjižnica pruža usluge i vanjskim korisnicima za njihove istraživačke, obrazovne, znanstvene i druge potrebe.

Vrste knjižničnih usluga, korisnici, uvjeti i načini korištenja građe i usluga te prava i dužnosti korisnika određeni su internim Pravilnikom o radu Knjižnice Muzeja grada Zagreba koji je objavljen na mrežnim stranicama MGZ-a.

U skladu s IFLA-inim etičkim kodeksom, Knjižnica nastoji svima osigurati pristup informacijama i knjižničnoj građi u svrhu osobnog razvoja, obrazovanja, kulturnog uzdizanja, slobodnih aktivnosti, ekonomske djelatnosti i obaviještenog sudjelovanja u demokraciji i u njezinom unapređenju.

U tu svrhu, Knjižnica odbija svaki oblik cenzure, podupire besplatne korisničke usluge, promiče knjižnične zbirke i usluge za potencijalne korisnike i teži najvišim standardima u pristupu fizičkim i virtualnim uslugama.

7. VREDNOVANJE KNJIŽNIČNOG FONDA

Knjižnica kontinuirano provodi vrednovanje svoga fonda s obzirom na njezin sadržaj, veličinu, starost i opseg.

Kao pokazatelji vrijednosti knjižničnoga fonda su i korištenje knjižnične građe u posudbi, čitaonici, u Digitalnoj zbirci Knjižnice, tematskim izložbama i drugim prihvatljivim oblicima koji mogu zadovoljiti potrebe korisnika.

8. ZAKLJUČAK

Knjižnica Muzeja grada Zagreba će svakih pet godina pregledati usvojeni dokument Strateške smjernice za izgradnju i upravljanje fondom Knjižnice Muzeja grada Zagreba i po potrebi ga ažurirati, čime se želi osigurati izgradnja kvalitetnoga knjižničnog fonda te omogućiti pristup knjižničnoj građi i drugim izvorima informacija koji će zadovoljiti potrebe korisnika.

9. IZVORI

Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/2019). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html

Standardi za specijalne knjižnice (NN 103/2021) Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_09_103_1835.html

Pravilnik o zaštiti, reviziji i otpisu knjižnične građe (NN 27/2023). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_03_27_452.html

Guidelines for a Collection development policy (IFLA, 2001). Dostupno na: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/acquisition-collection-development/publications/gcdp-en.pdf>

IFLA-in Etički kodeks za knjižničare i druge informacijske djelatnike. <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/faife/codesofethics/croatiancodeofethicsshort.pdf>

Smjernice za digitalizaciju kulturne baštine. Dostupno na: <https://maticna.nsk.hr/strucno-savjetodavna-pomoc-i-strucni-nadzor/smjernice/>

Okvir smjernica za izradu pisane politike nabave građe i izgradnje zbirki u narodnim knjižnicama. Dostupno na: <https://maticna.nsk.hr/strucno-savjetodavna-pomoc-i-strucni-nadzor/smjernice/>

Voditeljica knjižnice:
Milena Bušić

Ravnateljica MGZ-a:
dr. sc. Aleksandra Berberih Slana
